

(i) Printed Pages : 4

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	2	3	9
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	3
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 3rd Semester

(2123)

SOCIOLOGY (In all Mediums)

Paper : Social Structure & Social Change

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :— Attempt **five** questions in all, including Question No. **I** which is compulsory and selecting **one** question from each Unit.

I. Attempt any **nine** out of the following in **25-30** words each :

- (i) Social Structure
- (ii) Prestige
- (iii) Types of Status
- (iv) Norms
- (v) Two definitions of Social Change
- (vi) Revolution
- (vii) Social Development
- (viii) Secularization
- (ix) Science and Myths
- (x) Any three Legislations
- (xi) Migration
- (xii) Population.

9×2=18

UNIT—I

II. Explain in detail about meaning and characteristics of Social Structure. 18

OR

III. What are different elements of Social Structure ? 18

UNIT—II

- IV. Explain Social Change and its main features in detail. 18
- OR**
- V. Discuss Law of three stages as given by Comte. 18

UNIT—III

- VI. How educational factors bring Social Change ? 18
- OR**
- VII. Write in detail about Scientific and Technological factors of Social Change. 18

UNIT—IV

- VIII. Define Modernization. Write its features and impact in detail. 18
- OR**
- IX. Explain a detailed note on Globalization process. 18

(हिन्दी माध्यम)

नोट :— सभी में से पांच प्रश्न करें, साथ ही प्रश्न नं. I अनिवार्य है।
प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न करें।

I. कोई नौ भागों को **25-30** शब्दों में करें :

- (i) सामाजिक संरचना
- (ii) प्रतिष्ठा
- (iii) स्थिति की किस्में
- (iv) प्रतिमान
- (v) सामाजिक परिवर्तन की दो परिभाषाएँ
- (vi) क्रांति
- (vii) सामाजिक विकास
- (viii) धर्म निरपेक्षतावाद
- (ix) विज्ञान और अंध विश्वास
- (x) कोई तीन विधान
- (xi) प्रवास
- (xii) जनसंख्या

9×2=18

ਯੂਨਿਟ-1

- II. ਸਾਮਾਜਿਕ ਸੰਰਚਨਾ ਕਾ ਅਰਥ ਔਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਓਂ ਕਾ ਵਿਸ਼ਤਾਰ ਸੇ ਵਰਨਿ ਕਰੇਂ। 18

ਅਥਵਾ

- III. ਸਾਮਾਜਿਕ ਸੰਰਚਨਾ ਕੇ ਵਿਭਿੰਨ ਤਤ੍ਵੋਂ (elements) ਕਾ ਵਰਨਿ ਕਰੇਂ। 18

ਯੂਨਿਟ-2

- IV. ਸਾਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਸੇ ਕਯਾ ਅਭਿਪ੍ਰਾਯ ਹੈ ? ਇਸਕੀ ਮੁਖਯ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਓਂ ਕਾ ਵਰਨਿ ਕਰੇਂ। 18

ਅਥਵਾ

- V. ਕਾਮਟੇ (Comte) ਕੇ ਤੀਨ ਸ਼ਤਰੋਂ ਕੇ ਸਿਧਾਂਤ ਕਾ ਵਰਨਿ ਵਿਸ਼ਤਾਰ ਸੇ ਕਰੇਂ। 18

ਯੂਨਿਟ-3

- VI. ਸਿਖਸ਼ਕ ਕਾਰਕੋਂ ਕੀ ਸਾਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਮੇਂ ਕਯਾ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ ? 18

ਅਥਵਾ

- VII. ਵੈਜ਼ਾਨਿਕ ਔਰ ਟੈਕਨੋਲੋਜਿਕਲ ਕਾਰਕ ਸਾਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕੇ ਲਿਏ ਕੈਸੇ ਸਹਾਯਕ ਹੈਂ ? 18

ਯੂਨਿਟ-4

- VIII. ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਕਯਾ ਹੈ ? ਇਸਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਓਂ ਔਰ ਪ੍ਰਭਾਵੋਂ ਕਾ ਵਰਨਿ ਵਿਸ਼ਤਾਰ ਸੇ ਕਰੇਂ। 18

ਅਥਵਾ

- IX. ਵੈਸ਼ਵੀਕਰਨ (Globalization) ਪਰ ਏਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੋਟ ਕੀ ਵਿਸ਼ਤਾਰਪੂਰਵਕ ਵਯਾਖਯਾ ਕਰੇਂ। 18

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :— ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. I ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

- I. ਕੋਈ ਨੌਂ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰੋ :

- (i) ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਰਚਨਾ
- (ii) ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ
- (iii) ਰੁਤਬੇ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ

- (iv) ਮਾਪਦੰਡ
- (v) ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੀਆਂ ਦੋ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ
- (vi) ਕ੍ਰਾਂਤੀ
- (vii) ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ
- (viii) ਧਰਮ ਨਿਰਪੇਖਤਾ
- (ix) ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ
- (x) ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਕਾਨੂੰਨ
- (xi) ਪ੍ਰਵਾਸ
- (xii) ਜਨ-ਸੰਖਿਆ।

9×2=18

ਯੂਨਿਟ-1

- II. ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਰਚਨਾ ਦਾ ਅਰਥ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 18

ਜਾਂ

- III. ਸਮਾਜਿਕ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੱਤਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਲਿਖੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-II

- IV. ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਅਤੇ ਲੱਛਣਾਂ ਬਾਰੇ ਉਲੇਖ ਕਰੋ। 18

ਜਾਂ

- V. ਕਾਮਏ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੱਧਰੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਲਿਖੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-III

- VI. ਸਿਖਿਅਕ ਕਾਰਕਾਂ ਨੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ ? 18

ਜਾਂ

- VII. ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀਕਲ ਕਾਰਕਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਲਿਖੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-IV

- VIII. ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਇਸਦੇ ਲੱਛਣਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ। 18

ਜਾਂ

- IX. ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਉੱਤੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 18